

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΕΥΡΩΣΥΣΤΗΜΑ

Ορκωτοί Ελεγκτές Λογιστές:
 Δέσποινα Ξενάκη (Α.Μ. ΣΟΕΛ 14161)
 Μιχάλης Καραβάς (Α.Μ. ΣΟΕΛ 13371)
 Ελεγκτική Εταιρία:
 Τύπος έκθεσης ελέγχου ελεγκτών:
 Ημερομηνία έκθεσης ελέγχου:
 Διεύθυνση Διαδικτύου:

Deloitte Ανώνυμη Εταιρία Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών
 Με σύμφωνη γνώμη
 17 Φεβρουαρίου 2020
www.bankofgreece.gr

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΣ 31ης ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2019
ΕΤΟΣ ΕΝΕΝΗΚΟΣΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

(σε ευρώ)

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	31.12.2019	31.12.2018
1. Χρυσός και απαιτήσεις σε χρυσό	6.544.316.602	5.390.195.138
2. Απαιτήσεις σε συνάλλαγμα έναντι μη κατοίκων ζώνης ευρώ	2.700.269.631	2.483.673.148
2.1 Απαιτήσεις έναντι του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (ΔΝΤ)	720.713.956	702.267.928
2.2 Καταθέσεις σε τράπεζες, χρεόγραφα, δάνεια και λοιπές απαιτήσεις	1.979.555.675	1.781.405.220
3. Απαιτήσεις σε συνάλλαγμα έναντι κατοίκων ζώνης ευρώ	228.868.498	320.388.447
3.1 Απαιτήσεις έναντι της γενικής κυβέρνησης	19.475.008	16.359.029
3.2 Λοιπές απαιτήσεις	209.393.490	304.029.418
4. Απαιτήσεις σε ευρώ έναντι μη κατοίκων ζώνης ευρώ	23.170	521.741
4.1 Καταθέσεις σε τράπεζες, χρεόγραφα και δάνεια	23.170	521.741
4.2 Απαιτήσεις που απορρέουν από πιστωτικές διευκολύνσεις στο πλαίσιο του ΜΣΙ II	0	0
5. Δάνεια σε ευρώ προς πιστωτικά ιδρύματα ζώνης ευρώ σχετιζόμενα με πράξεις νομισματικής πολιτικής	7.651.000.000	10.123.400.000
5.1 Πράξεις κύριας αναχρηματοδότησης	51.000.000	958.400.000
5.2 Πράξεις πιο μακροπρόθεσμης αναχρηματοδότησης	7.600.000.000	9.105.000.000
5.3 Αντιστρεπτικές πράξεις εξομάλυνσης βραχυχρόνων διακυμάνσεων της ρευστότητας	0	0
5.4 Διαρθρωτικές αντιστρεπτικές πράξεις	0	0
5.5 Διευκόλυνση ορακής χρηματοδότησης	0	60.000.000
5.6 Πιστώσεις για την κάλυψη περιθωρίων	0	0
6. Λοιπές απαιτήσεις σε ευρώ έναντι πιστωτικών ιδρυμάτων ζώνης ευρώ	1.828.428	947.532.869
7. Χρεόγραφα σε ευρώ κατοίκων ζώνης ευρώ	75.075.229.320	76.536.148.136
7.1 Χρεόγραφα που διακρατούνται για σκοπούς νομισματικής πολιτικής	63.909.382.552	64.908.555.192
7.2 Λοιπά χρεόγραφα σε ευρώ κατοίκων ζώνης ευρώ	11.165.846.768	11.627.592.944
8. Μακροπρόθεσμες απαιτήσεις σε ευρώ έναντι της γενικής κυβέρνησης	4.863.576.750	5.295.537.932
9. Απαιτήσεις εντός του Ευρωσυστήματος	9.978.878.494	5.963.874.072
9.1 Συμμετοχή στο κεφάλαιο, τα αποθεματικά και τις προβλέψεις της ΕΚΤ	472.980.896	564.765.496
9.2 Απαιτήσεις από τη μεταβίβαση συναλλαγματικών διαθεσίμων στην ΕΚΤ	1.002.089.435	1.178.260.606
9.3 Καθαρές απαιτήσεις που απορρέουν από την κατανομή, εντός του Ευρωσυστήματος, των κυκλοφορούντων τραπεζογραμμίων ευρώ	8.455.772.990	4.133.564.050
9.4 Καθαρές απαιτήσεις που απορρέουν από το υπόλοιπο του λογαριασμού δοσοληψιών με το ΕΣΚΤ (TARGET2)	0	0
9.5 Λοιπές απαιτήσεις εντός του Ευρωσυστήματος (καθαρές)	48.035.173	87.283.920
10. Στοιχεία ενεργητικού υπό τακτοποίηση	0	0
11. Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	2.110.926.323	2.101.918.610
11.1 Κέρματα ζώνης ευρώ	51.696.946	56.780.853
11.2 Ενωμάτα και ασώματα	548.599.990	561.412.923
11.3 Λοιπά χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού	104.632.067	101.614.906
11.4 Διαφορές αναπροσαρμογής της αξίας πράξεων εκτός ισολογισμού	2.040.409	82.905
11.5 Δεδουλευμένα έσοδα και προπληρωθέντα έξοδα	828.922.126	819.046.810
11.6 Λοιπά στοιχεία	577.034.785	563.000.213
ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	109.154.917.216	109.163.190.093

ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΕΚΤΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΥ (ΤΑΞΕΩΣ)	31.12.2019	31.12.2018
1. Τίτλοι του Ελληνικού Δημοσίου από τη διαχείριση του "Κοινό Κεφάλαιο Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου και Ασφαλιστικών Φορέων" σύμφωνα με τον ν. 2469/97	42.949.646.348	42.000.135.348
2. Τίτλοι του Ελληνικού Δημοσίου και λοιπά χρεόγραφα από τη διαχείριση και θεματοφύλαξη κεφαλαίων δημοσίων οργανισμών, ασφαλιστικών φορέων και ιδιωτών	4.488.903.130	4.340.621.093
3. Περιουσιακά στοιχεία αποδεκτά από το Ευρωσύστημα ως εξασφάλιση για πράξεις νομισματικής πολιτικής και παροχή ενδομερικής ρευστότητας	17.332.193.717	13.766.457.281
4. Περιουσιακά στοιχεία αποδεκτά από την Τράπεζα της Ελλάδος ως εξασφάλιση για πράξεις έκτακτης παροχής ρευστότητας προς τα πιστωτικά ιδρύματα	0	11.788.827.794
5. Λοιποί λογαριασμοί τάξεως	10.405.850.542	15.328.728.889
ΣΥΝΟΛΟ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ ΤΑΞΕΩΣ	75.176.593.737	87.224.770.405

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΧΡΗΣΕΩΣ 2019

	2019 (σε ευρώ)	2018
1. Καθαροί τόκοι - έσοδα	835.656.387	961.179.432
1.1 Τόκοι - έσοδα	851.121.956	961.277.610
1.2 Τόκοι - έξοδα	-15.465.569	-98.178
2. Καθαρό αποτέλεσμα από χρηματοοικονομικές πράξεις, ζημιές αποτίμησης και προβλέψεις για κινδύνους	56.819.536	29.524.438
2.1 Πραγματοποιηθέντα κέρδη από χρηματοοικονομικές πράξεις	56.819.536	29.524.438
2.2 Ζημιές αποτίμησης χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και θέσεων	-1.963.703	-7.346.535
2.3 Μεταφορά από πρόβλεψη έναντι χρηματοοικονομικών κινδύνων	1.963.703	7.346.535
3. Καθαρά έσοδα από αμοιβές και προμήθειες	103.550.649	88.075.677
3.1 Έσοδα από αμοιβές και προμήθειες	107.203.411	91.810.322
3.2 Έξοδα για αμοιβές και προμήθειες	-3.652.762	-3.734.645
4. Έσοδα από μετοχές και συμμετοχές	134.754.766	56.812.050
5. Καθαρό αποτέλεσμα από τη συγκέντρωση και την αναδιανομή του νομισματικού εισοδήματος	14.563.443	50.209.184
6. Λοιπά έσοδα	20.678.060	13.621.675
Σύνολο καθαρών εσόδων	1.166.022.841	1.199.422.456
7. Δαπάνες προσωπικού και συνταξιοδοτικών παροχών	-824.338.330	-264.085.640
8. Λοιπές δαπάνες διαχείρισης	-53.848.358	-67.838.799
9. Αποσβέσεις ενσώματων και ασώματων παγίων στοιχείων ενεργητικού	-11.858.174	-12.541.221
10. Δαπάνες για τον έλεγχο του χρηματοπιστωτικού συστήματος	-1.720.177	-784.390
11. Προβλέψεις	568.055.696	-196.570.926
Σύνολο εξόδων	-323.709.343	-541.820.976
ΚΕΡΔΗ ΧΡΗΣΕΩΣ	842.313.498	657.601.480

ΠΑΘΗΤΙΚΟ	31.12.2019	31.12.2018
1. Τραπεζογραμμάτια σε κυκλοφορία	29.539.154.700	32.717.386.050
2. Υποχρεώσεις σε ευρώ έναντι πιστωτικών ιδρυμάτων ζώνης ευρώ σχετιζόμενες με πράξεις νομισματικής πολιτικής	9.108.199.191	6.942.079.203
2.1 Τρεχούμενοι λογαριασμοί (περιλαμβανομένων των υποχρεωτικών καταθέσεων)	9.108.199.191	2.819.079.203
2.2 Διευκόλυνση αποδοχής καταθέσεων	0	4.030.000.000
2.3 Καταθέσεις προθεσμίας	0	0
2.4 Αντιστρεπτικές πράξεις εξομάλυνσης βραχυχρόνων διακυμάνσεων της ρευστότητας	0	0
2.5 Καταθέσεις για την κάλυψη περιθωρίων	0	93.000.000
3. Λοιπές υποχρεώσεις σε ευρώ έναντι πιστωτικών ιδρυμάτων ζώνης ευρώ	0	0
4. Υποχρεώσεις σε ευρώ έναντι λοιπών κατοίκων ζώνης ευρώ	27.421.848.711	24.953.984.561
4.1 Γενική κυβέρνηση	25.930.712.804	23.518.798.954
4.2 Λοιπές υποχρεώσεις	1.491.135.907	1.435.185.607
5. Υποχρεώσεις σε ευρώ έναντι μη κατοίκων ζώνης ευρώ	2.466.433.379	2.395.528.696
6. Υποχρεώσεις σε συνάλλαγμα έναντι κατοίκων ζώνης ευρώ	741.439.347	714.999.931
7. Υποχρεώσεις σε συνάλλαγμα έναντι μη κατοίκων ζώνης ευρώ	2.578	2.529
7.1 Καταθέσεις και λοιπές υποχρεώσεις	2.578	2.529
7.2 Υποχρεώσεις που απορρέουν από πιστωτικές διευκολύνσεις στο πλαίσιο του ΜΣΙ II	0	0
8. Λογαριασμός ειδικών τραπεζικών δικαιωμάτων του ΔΝΤ	0	0
9. Υποχρεώσεις εντός του Ευρωσυστήματος	25.658.087.094	28.596.286.346
9.1 Υποχρεώσεις συνδεδεμένες με την έκδοση πιστοποιητικών χρέους της ΕΚΤ	0	0
9.2 Καθαρές υποχρεώσεις που απορρέουν από την κατανομή, εντός του Ευρωσυστήματος, των κυκλοφορούντων τραπεζογραμμίων ευρώ	0	0
9.3 Καθαρές υποχρεώσεις που απορρέουν από το υπόλοιπο του λογαριασμού δοσοληψιών με το ΕΣΚΤ (TARGET2)	25.658.087.094	28.596.286.346
9.4 Λοιπές υποχρεώσεις εντός του Ευρωσυστήματος (καθαρές)	0	0
10. Στοιχεία παθητικού υπό τακτοποίηση	548.823	1.985.586
11. Λοιπές υποχρεώσεις	931.257.299	770.434.515
11.1 Διαφορές αναπροσαρμογής της αξίας πράξεων εκτός ισολογισμού	0	37.766
11.2 Δεδουλευμένα έξοδα και προεσπραχθέντα έσοδα	66.916.406	47.212.839
11.3 Λοιπά στοιχεία	864.340.893	723.183.910
12. Προβλέψεις	7.797.365.401	7.805.756.379
13. Λογαριασμοί αναπροσαρμογής	4.847.400.108	3.671.010.783
14. Μετοχικό κεφάλαιο και αποθεματικά	643.180.585	593.735.514
14.1 Μετοχικό κεφάλαιο	111.243.362	111.243.362
14.2 Τακτικό αποθεματικό	111.243.362	111.243.362
14.3 Έκτακτο αποθεματικό	134.500.000	84.500.000
14.4 Ειδικό αποθεματικό από την αναπροσαρμογή της αξίας των ακινήτων	284.890.789	285.443.789
14.5 Λοιπά ειδικά αποθεματικά	1.303.072	1.305.001
ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ	109.154.917.216	109.163.190.093

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

- Οι οικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας της Ελλάδος καταρτίζονται, σύμφωνα με το άρθρο 54Α του Καταστατικού της, με βάση τους λογιστικούς κανόνες και τις λογιστικές μεθόδους, που ισχύουν κάθε φορά για το Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ), όπως καθορίζονται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ). Για τα θέματα που τυχόν δεν καλύπτονται από τους κανόνες και τις οδηγίες της ΕΚΤ η που η εφαρμογή τους δεν είναι υποχρεωτική αλλά συνιστάμενη, ακολουθούνται είτε οι συστάσεις της ΕΚΤ είτε οι διατάξεις του Καταστατικού της Τράπεζας σε συνδυασμό προς τον ν. 4548/2018 "Αναμόρφωση του δικαίου των ανωνύμων εταιρειών" και τον ν. 4308/2014 "Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα, συναφείς ρυθμίσεις και άλλες διατάξεις" στο μέτρο που δεν αντιβαίνουν τις διατάξεις του Καταστατικού.
- Η αξία του χρυσού έχει υπολογιστεί με βάση την τιμή σε ευρώ ανά ουγκιά χρυσού της 31ης Δεκεμβρίου 2019, όπως αυτή καθορίστηκε από την ΕΚΤ: 1.354,104 ευρώ ανά ουγκιά, έναντι 1.120.961 ευρώ της 31ης Δεκεμβρίου 2018.
- Οι απαιτήσεις και οι υποχρεώσεις σε συνάλλαγμα έχουν αποτιμηθεί με βάση τις ισοτίμιες του ευρώ έναντι των ξένων νομισμάτων της 31ης Δεκεμβρίου 2019, όπως αυτές καθορίστηκαν από την ΕΚΤ.
- Η αξία των χρεογράφων (εκτός αυτών που πρόκειται να διακρατηθούν μέχρι τη λήξη τους, των μη εμπορεύσιμων τίτλων και των χρεογράφων που διακρατούνται για σκοπούς νομισματικής πολιτικής) έχει υπολογιστεί με βάση τις μέσες αγοραίες τιμές της 31ης Δεκεμβρίου 2019. Τα εμπορεύσιμα χρεόγραφα που πρόκειται να διακρατηθούν μέχρι τη λήξη τους, οι μη εμπορεύσιμοι τίτλοι καθώς και τα χρεόγραφα που διακρατούνται για σκοπούς νομισματικής πολιτικής αποτιμώνται στο αναπόσβεστο κόστος και υπόκεινται σε έλεγχο απομείωσης της αξίας τους.
- Στις προβλέψεις της Τράπεζας περιλαμβάνονται: πρόβλεψη έναντι χρηματοοικονομικών και λειτουργικών κινδύνων, πρόβλεψη για παροχές προς ασφαλισμένους, καθώς και ειδικές προβλέψεις για πιθανούς κινδύνους εκμετάλλευσης, έκτακτης ζημιές και επισφαλείς απαιτήσεις. Στις ειδικές προβλέψεις έχει αχρηματοποιηθεί επαρκής πρόβλεψη για την κάλυψη εκκρεμών αγωνιών κατά της Τράπεζας σε περίπτωση ευδοκίμησης τους.
- Στους λοιπούς λογαριασμούς τάξεως παρακολουθούνται: η υποχρέωση του Ελληνικού Δημοσίου προς το ΔΝΤ από κατανομές ειδικών τραπεζικών δικαιωμάτων, καθώς και η υποχρεωτική επιστολή που έχει εκδοθεί από το Ελληνικό Δημόσιο προς το ΔΝΤ για το ανεξόφλητο μέρος των δανείων που έχει λάβει. Στις 31.12.2019 το ύψος της υποχρεωτικής επιστολής ήταν 4,6 δισεκ. SDR, με ισόσημο 5,6 δισεκ. ευρώ.
- Ορισμένα στοιχεία των αποτελεσμάτων της χρήσεως 2018 ανατοξομειώθηκαν ώστε να είναι συγκρίσιμα με τα αντίστοιχα της χρήσεως 2019.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΘΕΣΗΣ ΚΕΡΔΩΝ
(Άρθρο 71 του Καταστατικού)

	2019 (σε ευρώ)	2018
Κέρδη χρήσεως	842.313.498	657.601.480
Μέρισμα προς καταβολή χρήσεως 2019 (0,6720 ευρώ ανά μετοχή σε 19.864.886 μετοχές)	-13.349.203	-9.477.934
Έκτακτο αποθεματικό	0	-3.871.269
Υπόλοιπο πλεονεκτό στο Ελληνικό Δημόσιο	-778.964.295	-644.252.277
	<u>0</u>	<u>0</u>
Επιστροφή φόρου (*)	18.955.869	-
Ποσό προς καταβολή χρήσεως 2018	-3.871.269	-
Ποσό προς καταβολή χρήσεων 2014-2017	<u>-15.084.600</u>	<u>-</u>
	<u>0</u>	<u>-</u>

* Σύμφωνα με την υπ' αριθ. 116/2019 γνωμοδότηση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους (Τμήμα Β'), η οποία έγινε αποδεκτή από τον Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (σχετική Εγκύκλιος Ε.2107/12.06.2019), τα διανεμηθέντα μερίσματα συγκεκριμένων νομικών προσώπων, μεταξύ των οποίων και η Τράπεζα της Ελλάδος, παύουν να φορολογούνται ως κέρδη από επιχειρηματική δραστηριότητα κατ' άρθρο 47 παρ. 1 του ν. 4172/2013 (ΦΕΚ Α' 167) αναδρομικά από 1.1.2014. Κατόπιν τούτου, τα ποσά του, κατά συμφωνία προς προηγούμενες οδηγίες της Φορολογικής Διοίκησης (σχετική Εγκύκλιος ΠΟΛ 1059/2015), είχαν καταβληθεί για φόρους κερδών από επιχειρηματική δραστηριότητα (άρθρο 47 παρ. 1 του ν. 4172/2013) χρήσεων 2014-2018, θα αποδοθούν στους δικαιούχους μετόχους.

Αθήνα, 17 Φεβρουαρίου 2020

Ο ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ

Η ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ ΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟΥ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΤΟΥΡΝΑΡΑΣ

ΜΑΡΙΑ ΠΑΓΩΝΗ

Έκθεση Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή

Προς τους Μετόχους της ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Έκθεση Ελέγχου επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Γνώμη

Έχουμε ελέγξει τις συνημμένες οικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας της Ελλάδος (η Τράπεζα), οι οποίες αποτελούνται από τον ισολογισμό της 31ης Δεκεμβρίου 2019, την κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσεως και τον πίνακα διάθεσης κερδών της χρήσεως που έληξε την ημερομηνία αυτή, καθώς και περιλήψη σημαντικών λογιστικών αρχών και μεθόδων και λοιπές επεξηγηματικές πληροφορίες.

Κατά τη γνώμη μας, οι συνημμένες οικονομικές καταστάσεις παρουσιάζουν εύλογα, από κάθε ουσιώδη άποψη, την οικονομική θέση της Τράπεζας της Ελλάδος κατά την 31η Δεκεμβρίου 2019 και τη χρηματοοικονομική της επίδοση για τη χρήση που έληξε την ημερομηνία αυτή σύμφωνα με τις λογιστικές πολιτικές που έχει καθορίσει η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ), με την "Κατευθυντήρια Γραμμή (ΕΕ) 2016/2249 της 3.11.2016 (ΕΚΤ/2016/34)" με τις ισχύουσες τροποποιήσεις, όπως αυτές έχουν υιοθετηθεί από την Τράπεζα στο άρθρο 54Α του Καταστατικού της και για τα θέματα που τυχόν δεν καλύπτονται από τους κανόνες της ΕΚΤ εφαρμόζονται οι διατάξεις του Ν. 4548/2018 "Αναμόρφωση του δικαίου των ανωνύμων εταιρειών" και του Ν.4308/2014 «Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα», όπου αυτά έχουν εφαρμοστεί από την Τράπεζα Ελλάδος.

Βάση γνώμης

Διενεργήσαμε τον έλεγχό μας σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου (ΔΠΕ) όπως αυτά έχουν ενσωματωθεί στην Ελληνική Νομοθεσία. Οι ευθύνες μας, σύμφωνα με τα πρότυπα αυτά περιγράφονται περαιτέρω στην ενότητα της έκθεσής μας "Ευθύνες ελεγκτή για τον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων". Είμαστε ανεξάρτητοι από την Τράπεζα, καθ' όλη τη διάρκεια του διορισμού μας, σύμφωνα με τον Κώδικα Δεοντολογίας για Επαγγελματίες Ελεγκτές του Συμβουλίου Διεθνών Προτύπων Δεοντολογίας Ελεγκτών, όπως αυτός έχει ενσωματωθεί στην Ελληνική Νομοθεσία και τις απαιτήσεις δεοντολογίας που σχετίζονται με τον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων στην Ελλάδα και έχουμε εκπληρώσει τις δεοντολογικές μας υποχρεώσεις σύμφωνα με τις απαιτήσεις της ισχύουσας νομοθεσίας και του προαναφερόμενου Κώδικα Δεοντολογίας. Πιστεύουμε ότι τα ελεγκτικά τεκμήρια που έχουμε αποκτήσει είναι επαρκή και κατάλληλα να παρέχουν βάση για τη γνώμη μας.

Σημαντικότερα θέματα ελέγχου

Τα σημαντικότερα θέματα ελέγχου είναι εκείνα τα θέματα που, κατά την επαγγελματική μας κρίση, ήταν εξέχουσας σημασίας στον έλεγχό μας επί των οικονομικών καταστάσεων της ελεγχόμενης χρήσεως. Τα θέματα αυτά και οι σχετιζόμενοι κίνδυνοι ουσιώδους ανακρίβειας αντιμετωπίστηκαν στο πλαίσιο του ελέγχου των οικονομικών καταστάσεων ως σύνολο, για τη διαμόρφωση της γνώμης μας επί αυτών και δεν εκφέρουμε ξεχωριστή γνώμη για τα θέματα αυτά.

Σημαντικότερα θέματα ελέγχου

Πώς αντιμετωπίστηκαν τα σημαντικότερα θέματα ελέγχου

Πρόβλεψη έναντι πιστωτικού κινδύνου

Η πρόβλεψη έναντι χρηματοοικονομικών κινδύνων ανήλθε κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019 σε € 4.539 εκατ., σε σύγκριση με € 5.307 εκατ. κατά την 31 Δεκεμβρίου 2018. Η πρόβλεψη αυτή, περιλαμβάνει και την πρόβλεψη έναντι πιστωτικού κινδύνου.

Η εκτίμηση και επιμέτρηση της πρόβλεψης έναντι του πιστωτικού κινδύνου γίνεται από τη Διοίκηση, με τη χρήση μοντέλου, είναι υποκειμενική και εμπεριέχει υψηλό βαθμό κρίσης που ασκεί η Διοίκηση κι επομένως θεωρήσαμε ότι αποτελεί ένα σημαντικό θέμα ελέγχου.

Η Διοίκηση έχει παράσχει πληροφορίες σχετικά με την πρόβλεψη έναντι χρηματοοικονομικών κινδύνων στη σημείωση 12 "Προβλέψεις", παράγραφος "γ. Πρόβλεψη έναντι χρηματοοικονομικών και λειτουργικών κινδύνων" των οικονομικών καταστάσεων.

Με βάση την αξιολόγηση των ελεγκτικών κινδύνων και ακολουθώντας μια προσέγγιση βασισμένη στον κίνδυνο, αξιολογήσαμε την επάρκεια της πρόβλεψης έναντι του πιστωτικού κινδύνου που επιμετράται από την Τράπεζα. Οι ελεγκτικές διαδικασίες που ακολουθήσαμε περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων:

- Αξιολόγηση του σχεδιασμού των εσωτερικών δικλίδων ελέγχου που σχετίζονται με την πρόβλεψη έναντι του πιστωτικού κινδύνου που επιμετράται από τη Διοίκηση, συμπεριλαμβανομένων των εσωτερικών δικλίδων που σχετίζονται με την καταλληλότητα της μεθόδου και του μοντέλου καθώς και των κρίσεων που ασκεί η Διοίκηση για την εκτίμηση της πρόβλεψης αυτής.
- Με την υποστήριξη των ειδικών εμπειρογνομώνων μας (risk specialists), αξιολόγηση της καταλληλότητας της μεθοδολογίας και του μοντέλου που χρησιμοποιήθηκε από τη Διοίκηση για την επιμέτρηση του πιστωτικού κινδύνου καθώς και αξιολόγηση της κρίσεως που άσκησε η Διοίκηση.
- Έλεγχος της πληρότητας και της καταλληλότητας των υποκείμενων δεδομένων που χρησιμοποιήθηκαν για την επιμέτρηση του πιστωτικού κινδύνου και σε δειγματοληπτική βάση έλεγχος της ακρίβειας των δεδομένων αυτών.
- Αξιολόγηση της ακρίβειας των γνωστοποιήσεων που σχετίζονται με αυτό το σημαντικό θέμα.

Σημαντικότερα θέματα ελέγχου

Πώς αντιμετωπίστηκαν τα σημαντικότερα θέματα ελέγχου

Πρόβλεψη για παροχές προς ασφαλισμένους

Η πρόβλεψη για παροχές προς ασφαλισμένους ανήλθε κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019 σε € 2.735,2 εκατ., σε σύγκριση με € 2.168,8 εκατ. κατά την 31 Δεκεμβρίου 2018.

Η εκτίμηση της πρόβλεψης για παροχές προς ασφαλισμένους γίνεται με τη χρήση αναλογιστικού μοντέλου και περιλαμβάνει την άσκηση κρίσης της Διοίκησης αναφορικά με τον προσδιορισμό των σημαντικών αναλογιστικών παραδοχών. Η εκτίμηση των παραδοχών αυτών ενέχει σημαντικό βαθμό υποκειμενικότητας. Εξαιτίας της υποκειμενικότητας και του υψηλού βαθμού κρίσης που ασκείται από τη Διοίκηση θεωρήσαμε ότι αποτελεί ένα σημαντικό θέμα ελέγχου.

Η Διοίκηση έχει παράσχει περαιτέρω πληροφορίες στη σημείωση 12 "Προβλέψεις", παράγραφος "β. Πρόβλεψη για παροχές προς ασφαλισμένους" των οικονομικών καταστάσεων.

Με βάση την αξιολόγηση των ελεγκτικών κινδύνων και ακολουθώντας μια προσέγγιση βασισμένη στον κίνδυνο αξιολογήσαμε τη μεθοδολογία και τις παραδοχές που χρησιμοποιήθηκαν από τη Διοίκηση αναφορικά με την πρόβλεψη για παροχές προς ασφαλισμένους. Οι ελεγκτικές διαδικασίες που ακολουθήσαμε περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων:

- Αξιολόγηση του σχεδιασμού των εσωτερικών δικλίδων ελέγχου που σχετίζονται με την πληρότητα και ακρίβεια των δεδομένων, την μεθοδολογία καθώς και τις παραδοχές που χρησιμοποίησε η Διοίκηση για την εκτίμηση της πρόβλεψης για παροχές προς ασφαλισμένους.
- Αξιολόγηση, με την υποστήριξη των ειδικών εμπειρογνομόνων μας (αναλογιστές), της καταλληλότητας και του εύλογου των σημαντικών αναλογιστικών παραδοχών που χρησιμοποιήθηκαν στην αναλογιστική μελέτη για την εκτίμηση των προβλέψεων για παροχές προς ασφαλισμένους.
- Έλεγχος της πληρότητας των δεδομένων που χρησιμοποιήθηκαν από τον εξωτερικό αναλογιστή και σε δειγματοληπτική βάση έλεγχος της ακρίβειας αυτών.
- Αξιολόγηση της ακρίβειας των γνωστοποιήσεων που σχετίζονται με αυτό το σημαντικό θέμα.

Άλλες πληροφορίες

Η διοίκηση είναι υπεύθυνη για τις άλλες πληροφορίες. Οι άλλες πληροφορίες περιλαμβάνονται στην Έκθεση Διαχείρισης του Γενικού Συμβουλίου, για την οποία γίνεται σχετική αναφορά στην “Έκθεση επί άλλων Νομικών και Κανονιστικών Απαιτήσεων” στην Έκθεση για την Ελληνική Οικονομία (Μέρος Α της Έκθεσης του Διοικητή χρήσης 2019) αλλά δεν περιλαμβάνουν τις Οικονομικές Καταστάσεις και την έκθεση ελέγχου επί αυτών. Η Έκθεση του Διοικητή αναμένεται να τεθεί στη διάθεσή μας μετά την ημερομηνία της έκθεσης ελέγχου.

Η γνώμη μας επί των οικονομικών καταστάσεων δεν καλύπτει τις άλλες πληροφορίες και δεν εκφράζουμε με τη γνώμη αυτή οποιαδήποτε μορφή συμπέρασμα διασφάλισης επί αυτών.

Σε σχέση με τον έλεγχό μας επί των οικονομικών καταστάσεων, η ευθύνη μας είναι να αναγνώσουμε τις άλλες πληροφορίες και με τον τρόπο αυτό, να εξετάσουμε εάν οι άλλες πληροφορίες είναι ουσιωδώς ασυνεπείς με τις οικονομικές καταστάσεις ή τις γνώσεις που αποκτήσαμε κατά τον έλεγχο ή αλλιώς φαίνεται να είναι ουσιωδώς εσφαλμένες. Εάν, όταν διαβάσουμε την Έκθεση του Διοικητή με βάση τις εργασίες που έχουμε εκτελέσει, καταλήξουμε στο συμπέρασμα ότι υπάρχει ουσιώδες σφάλμα σε αυτές τις άλλες πληροφορίες, είμαστε υποχρεωμένοι να αναφέρουμε το γεγονός αυτό στους υπεύθυνους για τη διακυβέρνηση της Τράπεζας.

Ευθύνες της διοίκησης και των υπευθύνων για τη διακυβέρνηση επί των οικονομικών καταστάσεων

Η διοίκηση έχει την ευθύνη για την κατάρτιση και εύλογη παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τις λογιστικές πολιτικές που έχει καθορίσει η ΕΚΤ, με την “Κατευθυντήρια Γραμμή (ΕΕ) 2016/2249 της 3.11.2016 (ΕΚΤ/2016/34)” με τις ισχύουσες τροποποιήσεις, όπως αυτές έχουν υιοθετηθεί από την Τράπεζα στο άρθρο 54Α του Καταστατικού της και για τα θέματα που τυχόν δεν καλύπτονται από τους κανόνες της ΕΚΤ, εφαρμόζονται οι διατάξεις του Ν. 4548/2018 “Αναμόρφωση του δικαίου των ανωνύμων εταιρειών” και του Ν.4308/2014 «Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα», όπου αυτά έχουν εφαρμοστεί από την Τράπεζα Ελλάδος, όπως και για εκείνες τις δικλίδες εσωτερικού ελέγχου που η διοίκηση καθορίζει ως απαραίτητες, ώστε να καθίσταται δυνατή η κατάρτιση οικονομικών καταστάσεων απαλλαγμένων από ουσιώδες σφάλμα, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος.

Κατά την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων, η διοίκηση είναι υπεύθυνη για την αξιολόγηση της ικανότητας της Τράπεζας να συνεχίσει τη δραστηριότητά της, γνωστοποιώντας όπου συντρέχει τέτοια περίπτωση, τα θέματα που σχετίζονται με τη συνεχιζόμενη δραστηριότητα και τη χρήση της λογιστικής αρχής της συνεχιζόμενης δραστηριότητας,

Η Επιτροπή Ελέγχου (άρθ. 44 ν.4449/2017) της Τράπεζας έχει την ευθύνη εποπτείας της διαδικασίας χρηματοοικονομικής αναφοράς της Τράπεζας.

Ευθύνες ελεγκτή για τον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων

Οι στόχοι μας είναι να αποκτήσουμε εύλογη διασφάλιση για το κατά πόσο οι οικονομικές καταστάσεις, στο σύνολο τους, είναι απαλλαγμένες από ουσιώδες σφάλμα, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος και να εκδώσουμε έκθεση ελεγκτή, η οποία περιλαμβάνει τη γνώμη μας. Η εύλογη διασφάλιση συνιστά διασφάλιση υψηλού επιπέδου, αλλά δεν είναι εγγύηση ότι ο έλεγχος που διενεργείται σύμφωνα με τα ΔΠΕ, όπως αυτά έχουν ενσωματωθεί στην Ελληνική Νομοθεσία, θα εντοπίζει πάντα ένα ουσιώδες σφάλμα, όταν αυτό υπάρχει. Σφάλματα δύναται να προκύψουν από απάτη ή από λάθος και θεωρούνται ουσιώδη όταν, μεμονωμένα ή αθροιστικά, θα μπορούσε εύλογα να αναμένεται ότι θα επηρέαζαν τις οικονομικές αποφάσεις των χρηστών, που λαμβάνονται με βάση αυτές τις οικονομικές καταστάσεις.

Ως καθήκον του ελέγχου, σύμφωνα με τα ΔΠΕ όπως αυτά έχουν ενσωματωθεί στην Ελληνική Νομοθεσία, ασκούμε επαγγελματική κρίση και διατηρούμε επαγγελματικό σκεπτικισμό καθ' όλη τη διάρκεια του ελέγχου. Επίσης:

- Εντοπίζουμε και αξιολογούμε τους κινδύνους ουσιώδους σφάλματος στις οικονομικές καταστάσεις, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος, σχεδιάζοντας και διενεργώντας ελεγκτικές διαδικασίες που ανταποκρίνονται στους κινδύνους αυτούς και αποκτούμε ελεγκτικά τεκμήρια που είναι επαρκή και κατάλληλα για να παρέχουν βάση για τη γνώμη μας. Ο κίνδυνος μη εντοπισμού ουσιώδους σφάλματος που οφείλεται σε απάτη είναι υψηλότερος από αυτόν που οφείλεται σε λάθος, καθώς η απάτη μπορεί να εμπεριέχει συμπαιγνία, πλαστογραφία, εσκεμμένες παραλείψεις, ψευδείς διαβεβαιώσεις ή παράκαμψη των δικλίδων εσωτερικού ελέγχου.
- Κατανοούμε τις δικλίδες εσωτερικού ελέγχου που σχετίζονται με τον έλεγχο, με σκοπό το σχεδιασμό ελεγκτικών διαδικασιών κατάλληλων για τις περιστάσεις, αλλά όχι με σκοπό τη διατύπωση γνώμης επί της αποτελεσματικότητας των δικλίδων εσωτερικού ελέγχου της Τράπεζας.
- Αξιολογούμε την καταλληλότητα των λογιστικών αρχών και μεθόδων που χρησιμοποιήθηκαν και το εύλογο των λογιστικών εκτιμήσεων και των σχετικών γνωστοποιήσεων που έγιναν από τη Διοίκηση.
- Αποφαινόμαστε για την καταλληλότητα της χρήσης από τη διοίκηση της λογιστικής αρχής της συνεχιζόμενης δραστηριότητας και με βάση τα ελεγκτικά τεκμήρια που αποκτήθηκαν για το εάν υπάρχει ουσιώδης αβεβαιότητα σχετικά με γεγονότα ή συνθήκες που μπορεί να υποδηλώνουν ουσιώδη αβεβαιότητα ως προς την ικανότητα της Τράπεζας να συνεχίσει τη δραστηριότητά της. Εάν συμπεράνουμε ότι υφίσταται ουσιώδης αβεβαιότητα, είμαστε υποχρεωμένοι στην έκθεση ελεγκτή να επιστήσουμε την προσοχή στις σχετικές γνωστοποιήσεις των οικονομικών καταστάσεων ή εάν αυτές οι γνωστοποιήσεις είναι ανεπαρκείς να διαφοροποιήσουμε τη γνώμη μας. Τα συμπεράσματά μας βασίζονται σε ελεγκτικά τεκμήρια που αποκτώνται μέχρι την ημερομηνία της έκθεσης ελεγκτή. Ωστόσο, μελλοντικά γεγονότα ή συνθήκες ενδέχεται να έχουν ως αποτέλεσμα η Τράπεζα να παύσει να λειτουργεί ως συνεχιζόμενη δραστηριότητα.
- Αξιολογούμε τη συνολική παρουσίαση, τη δομή και το περιεχόμενο των οικονομικών καταστάσεων, συμπεριλαμβανομένων των γνωστοποιήσεων, καθώς και το κατά πόσο οι οικονομικές καταστάσεις απεικονίζουν τις υποκείμενες συναλλαγές και τα γεγονότα με τρόπο που επιτυγχάνεται η εύλογη παρουσίαση.

Μεταξύ άλλων θεμάτων, κοινοποιούμε στους υπεύθυνους για τη διακυβέρνηση, το σχεδιαζόμενο εύρος και το χρονοδιάγραμμα του ελέγχου, καθώς και σημαντικά ευρήματα του ελέγχου, συμπεριλαμβανομένων όποιων σημαντικών ελλείψεων στις δικλίδες εσωτερικού ελέγχου εντοπίζουμε κατά τη διάρκεια του ελέγχου μας.

Επιπλέον, δηλώνουμε προς τους υπεύθυνους για τη διακυβέρνηση ότι έχουμε συμμορφωθεί με τις σχετικές απαιτήσεις δεοντολογίας περί ανεξαρτησίας και γνωστοποιούμε προς αυτούς όλες τις σχέσεις και άλλα θέματα που μπορεί εύλογα να θεωρηθεί ότι επηρεάζουν την ανεξαρτησία μας και τα σχετικά μέτρα προστασίας, όπου συντρέχει περίπτωση.

Από τα θέματα που γνωστοποιήθηκαν στους υπεύθυνους για τη διακυβέρνηση, καθορίζουμε τα θέματα εκείνα που ήταν εξέχουσας σημασίας για τον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων της ελεγχόμενης χρήσεως και ως εκ τούτου αποτελούν τα σημαντικότερα θέματα ελέγχου.

Έκθεση επί άλλων Νομικών και Κανονιστικών Απαιτήσεων

1. Έκθεση Διαχείρισης Γενικού Συμβουλίου

Λαμβάνοντας υπόψη ότι η διοίκηση έχει την ευθύνη για την κατάρτιση της Έκθεσης Διαχείρισης του Γενικού Συμβουλίου και της Δήλωσης Εταιρικής Διακυβέρνησης που περιλαμβάνεται στην έκθεση αυτή, κατ' εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου 5 του άρθρου 2 του Ν. 4336/2015 (μέρος Β), σημειώνουμε ότι:

- α) Στην Έκθεση Διαχείρισης του Γενικού Συμβουλίου περιλαμβάνεται δήλωση εταιρικής διακυβέρνησης, η οποία παρέχει τα πληροφοριακά στοιχεία που ορίζονται στο άρθρο 152 του Ν.4548/2018.
- β) Κατά τη γνώμη μας η Έκθεση Διαχείρισης του Γενικού Συμβουλίου έχει καταρτισθεί σύμφωνα με το Καταστατικό της Τράπεζας και τις ισχύουσες νομικές απαιτήσεις των άρθρων 150-151 και της παραγράφου 1 (περιπτώσεις γ' και δ') του άρθρου 152 του Ν.4548/2018 και το περιεχόμενο αυτής αντιστοιχεί με τις συνημμένες οικονομικές καταστάσεις της χρήσης που έληξε την 31.12.2019.
- γ) Με βάση τη γνώση που αποκτήσαμε κατά το έλεγχό μας, για την Τράπεζα της Ελλάδος και το περιβάλλον της, δεν έχουμε εντοπίσει ουσιώδεις ανακρίβειες στην Έκθεση Διαχείρισης του Γενικού της Συμβουλίου

2. Συμπληρωματική Έκθεση προς την Επιτροπή Ελέγχου

Η γνώμη μας επί των συνημμένων οικονομικών καταστάσεων είναι συνεπής με τη Συμπληρωματική Έκθεσή μας προς την Επιτροπή Ελέγχου της Τράπεζας, που προβλέπεται από το άρθρο 11 του κανονισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) αριθ. 537/2014.

3. Παροχή μη ελεγκτικών υπηρεσιών

Δεν παρείχαμε στην Τράπεζα μη ελεγκτικές υπηρεσίες που απαγορεύονται σύμφωνα με το άρθρο 5 του κανονισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) αριθ. 537/2014.

Οι επιτρεπόμενες μη ελεγκτικές υπηρεσίες που έχουμε παράσχει στην Τράπεζα, κατά τη διάρκεια της χρήσεως που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019 γνωστοποιούνται στη σημείωση «VI. ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ» των συνημμένων οικονομικών καταστάσεων.

4. Διορισμός Ελεγκτή

Διοριστήκαμε για πρώτη φορά ως Ορκωτοί Ελεγκτές Λογιστές της Τράπεζας με την από 24 Φεβρουαρίου 2017 απόφαση της ετήσιας τακτικής γενικής συνέλευσης των μετόχων. Έκτοτε ο διορισμός μας έχει αδιαλείπτως ανανεωθεί για μια συνολική περίοδο δύο ετών με βάση τις κατ' έτος λαμβανόμενες αποφάσεις της τακτικής γενικής συνέλευσης των μετόχων.

17 Φεβρουαρίου 2020

Η Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής

Ο Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής

Δέσποινα Ξενάκη

A.M. ΣΟΕΛ: 14161

Deloitte Ανώνυμη Εταιρία Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών

Φραγκοκκλησιάς 3α & Γρανικού

151 25 Μαρούσι

A.M. ΣΟΕΛ: E 120

Μιχάλης Καραβάς

A.M. ΣΟΕΛ: 13371

Deloitte Ανώνυμη Εταιρία Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών

Φραγκοκκλησιάς 3α & Γρανικού

151 25 Μαρούσι

A.M. ΣΟΕΛ: E 120